

ASRA NYT

Arbejderhistorisk Støttekreds Ringkøbing Amt

28. årgang

nr. 2

2011

*Erik Jensen på socialdemokraterne struer
generalforsamling september 2010*

Læs inde i bladet: En retssag mellem Gjellerup sogneråd og fire Hammerum arbejds mænd.

Erik Jensen - 12 år i sogneråd - derefter 16 år i byråd.

Hjemmeside **www.asra.dk**

ASRA NYT

Udgivet af ASRA
Ålykkevej 3. 7400 Herning
Tlf: 2931 9225

Telefonen er åben i arkivets
åbningstid, som regel hver anden
onsdag fra kl. 10,00 til 15,00
Vi kan endvidere kontaktes på:

www.asra.dk

Redaktion:
Bent Kruuse
Elly Madsen
Jørn Jensen
Leo Skaaning

Hjemmeside:
www.asra.dk
Mail: info@asra.dk

Ansvarlig:
Formand Andreas Iversen
Tlf. 97371989

Kasserer:
Jørn Jensen
Tlf, 97719571

Deadline for næste nummer
1.august 2011

Bladet trykkes med hjælp fra
3F Herning

Tur til Danmarks hovedstad - København.

Lørdag den 20 august 2011

**Der bliver opsamling ved
Struer Hallerne kl. 6:30
Holstebro Banegård kl. 7:00
Herning Banegård kl. 7:45
Vi regner med at være hjemme
igen ved midnat lørdag aften.**

**Socialdemokrater i region
Midtjylland tilbyder ASRAs
medlemmer at deltage i en tur,
hvor man bl.a. møder et par
politikere på Christiansborg, og
Københavns rådhus.**

**Efterfølgende kan man vælge
mellem at besøge Rigsarkivet
eller Arbejdermuseet, inden
man på egen hånd kan studere
hovedstaden.**

**Der bliver mulighed for fælles
aftensmad for egen betaling.**

**Pris pr. deltager kr. 400,- som
opkræves efter tilmelding.
Ved tilmelding skal angives fød-
selsdato og telefonnummer.**

**Tilmelding kan ske til:
Kasserer: Jørn Jensen
Tlf: 97129571
Mail: Jens1@webspeed.dk
senest den 1.august 2011**

Leder

For at imødekomme foreningens vedtægter, som siger at generalforsamlingen bør afholdes skiftende steder i der gl. Ringkøbing Amt, blev den i år afholdt i NNF's lokaler i Holstebro.

Forud for generalforsamlingen var folketingsmedlem Jens Peter Vernersen inviteret til at holde et foredrag om sit arbejde i folketinget. Et meget spændende foredrag, hvor Jens Peter fortalte om sit liv dels som barn og ung, dels som faglig i HK og på Christiansborg – især om de politiske kampe han havde oplevet.

Efter foredraget blev generalforsamlingen afviklet. Der var en god debat om beretningen, hvor det blandt andet blev foreslået, at vi på sigt skulle overveje at investere i et egnet hus/lokaler til vores arkiv. Jeg tror dog det ligger noget ud i fremtiden, da det vil være forbundet med en del økonomi.

I efteråret inviterede LO-Herning v/Steen Jonassen ASRA til et møde sammen med folk fra Herning Museum, med det formål at undersøge, om der er ting vi kunne samarbejde om. Det var et godt og positivt møde. Samarbejdet vil

i første omgang være følgende: At de ser på vores arkivsystem, om der er ting der kan gøres bedre/anderledes. Vi giver spaltepads til nogle af museets arrangementer. Vi kommer med i museets næste foredragsrække for at fortælle om ASRA.

Vi skal prøve i fællesskab at lave fælles fremstød overfor Efterløns/Pensionistklubber med det formål at fremme aktiviteten ”Vi er selv historie” samt skaffe medlemmer til ASRA. Vi skal gensidig være opmærksom på at lave fælles foredrag og markedsføring af samme. Vi får mulighed for at fremlægge vores blad både hos Textilforum og Herning Museum.

Jeg tror på, at vi her vil kunne få gang i nogle ting som vil være stor gavn for begge parter. Måske skulle vi på lidt længere sigt overveje, om vi kan udvide samarbejdet til andre museer og lokalhistoriske arkiver i ASRA's dækningsområde.

Jeg vil gerne slå fast at ASRA fortsat dækker hele det gamle Ringkøbing Amt, og vil fortsat gøre det. Samarbejdet er ingen afhændelse af ASRA.

En retssag mellem Gjellerup sogneråd og fire Hammerum arbejdsmænd.

For nogen tid siden sad jeg hos min nabo og sludrede.

Han havde under oprydning fundet et par billeder fra statens grusgrav i Kollund ved Hammerum.

Grunden til at de var havnet hos ham er, at hans bedstefar Iver Iversen figurerer på billederne.

om det ikke var mere rigtigt, at billederne kom til Lokalhistorisk arkiv i Hammerum, og jeg fik derfor lavet kopier til ASRA og afleverede originalerne i Hammerum.

Dette resulterede i, at jeg kort efter fra lederen af arkivet i Hammerum, Svend Eriksen, modtog nedenstående

I midten min bedstefar Iver Jensen, til højre Baneformand Ib Sørensen, tv. ukendt

Da min nabo er ASRA medlem spurgte han om det ikke var noget til vort arkiv, og det tilbud tog jeg naturligvis straks imod.

Efterfølgende kom jeg til at tænke på,

historie, hvor min nabo's bedstefar Iver Iversen er en af personerne.

Til forståelse af geografien skal tilføjes, at selv om det hedder Gjellerup sogneråd og Gjellerup sogns lokalhi-

storiske arkiv havde begge, og for arkivets vedkommende stadigvæk har til huse i Hammerum, som er selve beboelsesområdet.

En retssag mellem Gjellerup sogneråd og fire Hammerum arbejdsmænd.

Det har sikkert været vanskeligt for alle at få økonomien til at hænge sammen. Arbejdsløsheden var slem, især for ufaglærte, selv om landmændene også sad hårdt i det økonomisk, så havde de fleste dog mulighed for at alle i familien kunne spise sig mætte. I 1933 havde fire arbejdsmænd fået afslag på sommerunderstøttelse, med den begrundelse at de havde nægtet at tage anvist arbejde.

De blev bakket op af deres fagforening, og fik senere bevilget fri proces til at føre retssag mod kommunen.

Forinden var det havnet i Socialministeriet. Arbejderne fik deres sommerhjælp. Men blev nu nægtet alt arbejde ved kommunen, så nu begyndte lavinen at rulle.

Gjellerup sogns lokalhistoriske arkiv har alle dokumenterne fra retssagen. Men her skal kun gengives hvad der blev skrevet om sagen i aviserne, her er det Herning Folkeblads udlægning. Socialdemokra-

ten havde en hel anden holdning og sprogbrug.

Lørdag den 15. december 1934.

Gjellerup sogneråd til afhøring ved Retten

Fire arbejdsmænd kræver 4000 kr. i erstatning af Gjellerup kommune.

Der var i går eftermiddag stort trængsel i Retten i Herning, idet hele Gjellerup sogneråd og en del andre Gjellerup borgere var mødt op til afhøring i anledning af en arbejdsstrid.

Det er fire arbejdsmænd, Jakob Dusinius Nielsen, Iver Iversen, Laurits Nielsen og Jens Johansen, alle boende i Hammerum som har indstævnet Gjellerup sogneråd ved dets formand gdr. Ths. Sepstrup, til betaling af 4000 kr. i henhold til loven om arbejds- og erhvervsfrihed, også kaldet ”Tugthusloven”. Sagen der skal pådømmes ved Vestre Landsret, var i går eftermiddag til subsidiær behandling her ved retten. Sagen føres under fri proces, og amtet har beskikket LRS. Smedegård Andersen som sagfører for de fire arbejdere, medens LRS. Tage Christensen var mødt som forsvarer for sognerådet.

Sagens forhistorie er følgende:

For et årstid siden ansøgte de fire ovennævnte mænd om Sommerhjælp i henhold til Socialloven af 1. Oktober 1933. Sognerådet afviste ansøgningen, hvorefter sagsøgerne henvendte sig til Arbejdsdirektoratet, som skønnede at nægtelsen var uberettiget og pålagde sognerådet at udbetale Sommerhjælpen. Efter en konference med amtet udbetalte sognerådet derefter sommerhjælpen.

Dette bekom den daværende sognerådsformand gdr. Ole Jensen Krogslund, ilde, og han udtalte da til de fire mænd, at de ikke mere skulle få arbejde i kommunen, og hvad der var værre, han forsøgte at gøre brug af truslen og forbød andre, der havde arbejde for kommunen, at tage de fire mænd i arbejde. Dette bevirkede at de fire mænd skred til Søgsmål mod kommunen.

Vidneføringen.

Første vidne var murermester Emil Pedersen, Hammerum. – Han forklarede, at han havde noget kloakarbejde i Hammerum, som var blevet ham overdraget af sognerådet. Krogslund havde da spurgt ham om, hvem han skulle have til at udføre dette arbejde. – Det med-

delte han så Krogslund, som derpå sagde; ”Det er godt; men der er fire mænd som vi ikke gerne vil have i arbejde”. – Krogslund nævnte ikke disses navne; men Pedersen var godt klar over, hvem sognerådsformanden mente.

Nogen tid efter kom nogle stykker af de fire mænd til Pedersen og forespurgte, om de kunne få arbejde hos ham. Han svarede dem at han havde overdraget arbejdet til en anden mand, der var underentreprenør, da han ikke selv kunne få tid til at lede arbejdet. Han kunne derfor ingen antage, og desuden vidste de vel nok også selv grunden dertil.

På forespørgsel erklærede Pedersen, at han tidligere havde haft de fire mænd i arbejde, og de havde også udført det til hans tilfredshed..

Andet vidne var sognerådsmedlem, fabrikant Frederiksen, Hammerum. Han forklarede, at Iver Iversen havde haft arbejdet ved renholdelse af kommunens Anlæg i Hammerum i en række år, vistnok siden 1928. I begyndelsen fik han i løn derfor 125 kr. årlig. I 1932 satte sognerådet lønnen ned til 100 kr., hvilket gav Iversen anledning til at bemærke, at han så ikke ønskede at fortsætte.

Han talte dog senere med Iversen, som han tilrådede at beholde arbejdet, hvilket Iversen også gjorde. – Det var sædvane, at der hvert år blev tilstillet sognerådet ansøgninger om dette arbejde, men i april i år søgte Iversen ikke dette. – Havde Iversen indgivet ansøgning derom, havde hansikkert beholdt arbejdet.

Tredje vidne. Gdr. Laurids Flensborg, forklarede, at så vidt det var ham bekendt, var der aldrig fra sognerådet side nægtet arbejde til de fire mænd. Jacob D. Nielsen har haft kloakrensingsarbejde for kommunen, men ellers ikke noget, bortset fra småtterier.

Fjerde og sidste vidne, fhv. sognerådsformand, gdr. Ole Krogs-lund, oplyste, at han havde fratrukket stillingen som formand for Gjellerup Sogneråd d. 1. april 1934. Hvad sommerhjælpen angik forklarede han, at sognerådet ikke havde vidst andet, at loven var blevet forstået og efterfulgt rigtig. Efter Arbejdsdirektoratets og Amtets medvirkning i sagen var sommerhjælpen straks bleven udbetalt til de fire mænd. Det var ikke af uvillighed sognerådet havde nægtet at bevilge sommerhjælpen; men man mente

at have handlet rigtig ved at nægte at efterkomme ansøgningen. – Han indrømmede at have sagt til de fire mænd, at de ikke fik mere arbejde; men grunden hertil var efter hans opfattelse, at disse havde nægtet at udføre tilbudt arbejde.

DOMMEREN: Jeg ønsker et klart svar på mit spørgsmål: Har De sagt til mændene, at de intet arbejde kunne få?

KROGSLUND: (efter at have betænkt sig lidt): Ja!

Retsmødet havde varet i 3½ time, og blev udsat til tirsdag den 8. januar 1935. til parts og vidneafhøring.

Landsretten afviste sagen som værende for lille, den blev herefter sendt tilbage til byretten i Herning.

D. 21. juni 1935

I dag faldt der dom i sagen som de fire arbejdsmænd fra Gjellerup har anlagt mod Gjellerup sogneråd. De tilkendes følgende erstatning: arbejdsmand Iver Iversen, 250 kr., Jens Johansen, 200 kr., Laurids Nielsen 150 kr., Jacob Dusinius Nielsen 40 kr.. Den af sognerådet truffne beslutning af 20. juni 1935 om udelukkelse af de fire sagsøgte fra kommunalt arbejde blev kendt retsstridig.

Efter dommen prøver sognerådet at få Amtskommunalforeningen til at gå med ind i sagen. Et brev sendt fra sognerådet fortæller hvordan den bedre stillede del af befolkning så på fagforening og arbejderklassen.

Gode kollega: Anton Hindhede!

Som det vel er dig bekendt har fire arbejdsmænd sagsøgt Gjellerup Sogneråd:

I 1933 søgte disse arbejdsmænd Sommerhjælp, som nægtedes af sognerådet, (men senere fik den), fordi der kunne skaffes arbejde nok. Sagen gik til amtet som gav sognerådet medhold. Sagen gik derefter til ministeriet der gav arbejdsmændene medhold: idet de påstod at daglønnen var for lille. Sognerådets forklaring lodes ude af betragtning.

Nu er der oplyst i retten i Herning, at en af dem nægtede at arbejde i Roer til trods for, at han selv måtte bestemme daglønnens størrelse den første dag. Om en anden er oplyst, om at have nedlagt en Drænledning for kommunen til den halve dybde af hvad den skulle (i 1928), et par søgte grusharpning og blev det lovet, men mødte ikke den fastsatte dag sammen med

sognerådet for at få pladsen anvist. I plantagen klagede de over at de ikke kunne være for utøj, og s. v. På samme tid som nægtelsen af arbejdet forelå søgtes sommerhjælpen. På samme tid bestemmer sognerådet, at der gives dem ikke mere arbejde, ”man vil ikke spilde sin tid på dem”.

Denne bestemmelse giver dem anledning til sagsanlæg, selvfølgelig har de Fagforeningen bagved.

Denne bestemmelse er dog ikke overholdt, idet en af dem rensede Kloakker, hvilket arbejde han har beholdt og således kan nævnes en del for dem alle.

Sagen var først henvist til Landsretten som optog den til domsforhandling og ca. 14 dage derefter afviste den, med den begrundelse, at sagen var for lille; og sognerådet for spildt ulejlighed skulle have 80 kr. i erstatning.

På dette tidspunkt begynder man at skønne, at der er noget ejendommeligt bag ved. Kunne 3 Landsretsdommere, dersom de selv var store nok, ikke se sagens størrelse forinden det ståhej.

Efter dette begyndte sagen igen ved Underretten i Herning; og som endte med at alle fire arbejdsmænd tilkendtes erstatning, og sognerådets beslutning for ugyldig.

En stor part af sagens udfald vil vi tillægge sagfører Tage Christensen der førte sagen fra vor side; idet han ved Proceduren udtalte at han anså sognerådets vedtagelse for ulovlig, og at de tre kunne tilkomme en lille erstatning.

En hel kursændring fra Landsrets Proceduren.

Sognet har ikke godt råd til at lade sagen Appellere; og dertil kommer, at vi regner med at fagforeningens hovedkontor har ladet sin Kvaldepisk høre for nogles øren.

Sagen kan vanskelig føres for Landsretten, uden det sker på et bredere grundlag, og dermed tænkes på Amtskommunalforeningen. Såfremt I kunne finde en helstøbt sagfører og har interesse for sagen, vil vi sende sagens enkeltheder til jer for at gennemskue om der er noget at gøre. Vi synes at Pøblen efter denne dom vil få mere medhold i sine krav end den kan tilkomme.

Man håber at høre hvad du og bestyrelsen har et sige til denne sag, og om den bør føres videre af R. A. Sognerådsforening, eller endnu et led højre for at samtlige landets sogneråd kan vide hvad lov og ret i Danmark er. Man kan også i denne forbindelse lade sine tanker gå til den stræbsomme og sparsommelige skatteyder

Hermed en venlig hilsen.

NB.

Som anført af Svend Eriksen bygger hans artikel alene på oplysninger i Herning Folkeblad. Jeg har efterfølgende, med hjælp af Svend Eriksen, fundet referater af sagen i Socialdemokraten og her følger uddrag af disse referater.

Socialdemokraten d. 17.12.1934 skriver under overskriften:

Naar Gjellerup Sogneraad skal udbetale Sommerhjælp. Det forfølger Arbejderne, der kræver deres Ret, med Boykot.

”Mange Sogneraad paa Landet har meget ondt ved at følge Loven, naar det gælder Arbejderne og deres Rettigheder. Et af de værste Sogneraad i den Retning er Gjellerup Sogneraad ved Herning, navnlig mens den kendte L.S. Mand, Storbonden og Arbejderhaderen, Gaardejer Ole Krogslund, var dets Formand. Men til sidst gik Sogneraadet for vidt, og nu er der af fire Arbejdere anlagt Sag imod det efter Tugthusloven.”

(LS, der står for Landbrugernes Sammenslutning, var en land-

brugsorganisation, der politisk set var båret af meget højreradikale synspunkter - Red.)

Herefter følger så en gennemgang af problemstillingen, og man refererer flere vidneudsagn, for endeligt at afslutte med afhøringen af Ole Kroglund.

”Til sidst afhørtes Ole Kroglund. Han benægtede at have truet Arbejderne og paastod, at disse ikke blev forfulgt. Han udviklede sig dog efterhaanden i saa mange Selvmodsigelser, at Dommeren til sidst blev vred og truede ham med Bøde, hvis han ikke holdt sig til Sandheden.

Sagen udsattes til den 8. Januar, paa hvilken Dag bl.a. Arbejderne vil blive afhørt. Det skal blive interessant at se, om Tugthusloven kan bringes i Anvendelse, naar det er Arbejderne, der skal have Fordel af den.”

D. 9.1.1935 fortsætter Socialdemokraten omtalen af sagen under overskriften:

Gjellerup Kommune og de Arbejdsløse.

Har Ole Kroglund forsyndet sig mod Tugthusloven?

De fire arbejdere blev d.8.1.1935 afhørt i Retten i Herning, og dette blev refereret som følger:

”De fire arbejdere, Jac. Dusenius Nielsen, Laurits Nielsen, Iver Iversen og Jens Johansen, forklarede samstemmende, at de havde haft et grueligt Mas med at faa deres Sommerhjælp. Selv efter at Arbejdsdirektoratet havde givet dem Medhold, vilde Kroglund ikke udbetale Hjælpen, og han havde truet dem med Boycot, hvis de gjorde mere ved sagen. De skrev dog paany til Direktoratet, der gav Sogneraadet Paabud om at udbetale Pengene.

Kroglund sagde da paany til dem, at de herefter ikke skulde faa én Dags Arbejde for Kommunen, og han holdt også Ord, idet de paa-gældende ikke senere har kunnet faa Arbejde for Kommunen. Som et Eksempel paa Ole Kroglunds Brøsigthed kan nævnes, at han til en af Arbejderne sagde, at de ingen Sommerhjælp kunne faa, da Loven ikke kunde komme til Anvendelse for deres Vedkommende, og at han i øvrigt ikke vilde praktisere de daarlige Love, som Stauning havde lavet.”

Sagen blev herefter udsat til d. 6.2.1935, hvor bl.a. Th. Sepstrup, der på det tidspunkt var sognerådsformand, skulle afhøres.

Socialdemokraten d. 7.2.1935:

Gjellerup Sogneraad kontra Tugthusloven.

Tugthusloven

Blev gennemført i 1928 af venstregeringen Madsen-Mygdal.

Baggrunden var den såkaldte Kolind sundsag, som specialarbejderforbundet (DASF, senere SiD) havde været aktiv i, men baggrunden var desuden tilsvarende love i bl.a. England, Tyskland og Norge. Det var et klart formål med loven at begrænse fagbevægelsens indflydelse, men den blev kritiseret af ikke blot DsF (senere LO), men også Dansk Arbejds giverforening og fik ikke nogen større betydning.

kilde: Leksikonnet

Efter at sagen er ridset op, gik man over til at referere forskellige vidneudsagn for at slutte med vidneudsagn fra Th. Sepstrup.

”Til Slut afhørtes Sogneraadets Formand, Thomas Sepstrup, Gjellerup. Han var noget forsigtig i sine Udtalelser, men søgte i øvrigt at sværte Arbejderne til. Han påstod, at de ikke var dygtige, og

havde Dristighed nok til at insinuere, at de ikke mente det alvorligt med deres Søgen efter Arbejde. Han hørte aabenbart til den Type af Mennesker, der anser Arbejderne for at være en Flok Driverter, der helst vil leve paa det Offentliges bekostning. Han maatte dog indrømme, at de flere Gange havde været hos Kommunen om Arbejde uden at kunne faa noget. Men han henviste til, at Kommunen ikke kunde skaffe meget Arbejde, og det mente han var Socialreformens Skyld.”

Sagen blev herefter overgivet til Landsretten til pådømmelse, men blev altså her afvist og returneret til byretten, idet man fandt sagen for lille.

Byretten afsagde derefter dom d. 21.6.35 med det resultat, at de fire arbejdere fra Hammerum fik erstatning som beskrevet i Svend Eriksens omtale af sagen.

Jørn Jensen

Husk vores hjemmeside !

www.asra.dk

Sogneråd

Afløste ved lov af 6. juli 1867, der trådte i kraft i 1868, sogneforstanderskab som betegnelse for ledelsen af en sognekommune. Den nye ordning for sognekommunerne betød også, at skolevæsenets administration og økonomiske forvaltning blev lagt over til sognerådene. Samtidig blev der nedsat en skolekommission, der skulle føre tilsyn med undervisningen. Her var sognepræsten fast medlem, mens kommissionens to øvrige medlemmer blev udpeget af sognerådet. Mindst ét af disse medlemmer skulle samtidig være medlem af sognerådet. I 1908 blev reglerne for valgret ændret, så både mænd og kvinder over 25 år havde valgret til sognerådet. Hvis man skyldte i skat eller ikke havde tilbagebetalt sin fattighjælp havde man dog frem til 1933 stadig ikke valgret.

Lederen af sognerådet var sognerådsformanden, der skulle vælges med absolut flertal i sognerådet. Formanden skulle indkalde til møder, føre forhandlingsprotokollen og sørge for, at sognerådets beslutninger blev ført ud i livet.

Det var dog først med kommunalreformen 1. april 1970 at de sidste sogneråd forsvandt.

kilde: Leksikonnet

*Min bedstefar midtfor i skjortærmær med urkæde og skovl i højre hånd
Yderst til højre med bowlerhat og pibe - Martin Uldum, Hammerum*

Erik Jensen - 28 år i lokalpolitik

Først 12 år i sogneråd – derefter 16 år i byråd.

I næsten alle de år jeg har kendt Erik Jensen, siden jeg i 1970 blev medlem af Socialdemokratiet, har jeg jævnligt hørt ham, med stor begejstring, fortælle om sine oplevelser som aktiv lokalpolitiker. I de første år var det, i sagens natur, om hans virke i Resen-Humlum sogneråd, hvor han sad i 3 perioder, 12 år. Det sluttede med kommunalreformen i 1970, hvor Humlum sogn blev en del af Struer kommune. Men Erik stoppede ikke, og fortsatte yderligere 4 perioder (16 år) i Struer byråd.

Det var den begejstring, hvormed Erik fortalte om sine politiske meriter, der inspirerede mig til at lave denne historie om hans politiske virke.

Første gang jeg forelagde Erik idéen trak han, nærmest beskedent, på det. Men efter endnu et par opfordringer kunne jeg mærke at tanken modnedes, og den dag vi mødtes hjemme hos Erik, for at forberede denne artikel, var diverse materiale fundet frem, så det lå klar.

Erik havde sørget for en kop kaffe, inden vi skulle i gang, men næppe var kaffen skænket, inden han begyndte at fortælle, om hvordan det forholdt sig, dengang Maja (Eriks nu afdøde hustru) og Erik skulle bosætte sig i Bremdal. Enhver der i dag kender

Bremdal, betragter det som et af de eksklusive områder i Struer. Sådan har det ikke altid været.

Da Bremdal var et Klondyke

1950 var en pionértid i Bremdal.

Den gamle Bremdalgård var udstykket til kolonihave- og sommerhusområde, men folk begyndte at bebygge området uden at tiltrække sig myndighedernes kontrol eller interesse.

Først i 1960 fik Bremdal en byggevedtægt, men da boede allerede en fjerdedel af Humlum sogns befolkning i Bremdalområdet. Men selv halvtredsernes Bremdal havde sine kvaliteter. (Citat fra Struerfolk 1986.)

I en artikel i ovennævnte skrift, fortæller Erik om ”Bremdal i halvtredserne”. Som togbetjent ved DSB flyttede familien i 1953 fra Herning til Struer, ind i nybyggeriet på Ølbyvej. ”Min kone Maja og jeg cyklede naturligvis med vore to børn Poul Erik og Hanne over til Bremdal for at deltage i badelivet”, fortæller Erik. Og en dag, hvor familien skulle have en is, kommer de til et sted, hvor et par håndværksmestre er i gang med 5 statslånhuse. Her fik de at vide, at hvis de ville købe et af husene, skulle de selv, som indskud i huset, levere

murerarbejdet – svarende til 7.000 kr. (Det var mange penge dengang ref.). Da de, efter lidt betænkningstid, besluttede sig for at købe, blev de mødt med forundring og bestyrtelse. For som det fremgår af ovenstående, var Bremdal jo ikke særlig attraktivt. Det nævner Erik da også flere beviser på. Da han som nævnt selv skulle lave murerarbejdet, var det nødvendigt med en blandemaskine, men da manden, han skulle låne den af, hørte at Erik kom fra Bremdal, ville han se pengene først. Og der skulle komme flere problemer. Ukendt som Erik var med murerarbejde fik han, af sin far, det råd at låne 1.000 kr. og hyre en arbejdsmand. Da han derefter henvendte sig i et pengeinstitut i Struer, fik han nej til et lån. "... om det var fordi de ikke kendte mig, eller fordi de kendte Bremdal, ved jeg ikke bestemt. Jeg foretrak at tro det første", siger Erik og prøvede i stedet sparekassen i Herning. "For de kendte mig nok" tænkte Erik. De ville gerne låne Erik pengene, de skulle blot have en skrivelse fra Struer om, at afslaget skyldtes, at de ikke havde midler. "Da jeg så kom derind igen, blev de sørme så gale, at jeg aldrig har kendt mage. Jeg skyndte mig ud og over i Struer Bank, hvor de rådede mig til at låne 2.000 kr.", siger Erik og fortsætter: Det var imidlertid så heldigt, at de fire andre huse blev købt af folk, som havde anderledes forstand på husbygning." Bortset fra vandforsyning fra Bremdals eget vandværk og at der var

elektricitet, "... så var det også sket", som Erik udtrykker det, og fortæller, at hvert hus havde sin egen sivebrønd, hvoraf nogle var forfærdelige.

Ingen gadelys og i fugtigt vejr et ælte, så det var nødvendigt at færdes i gummistøvler. Vejene var så dårlige, at det ikke var muligt at få en taxa til Bremdal. Og som Erik fortæller, når de skulle ud at rejse, gik de i gummistøvler op til købmanden, hvor de fik lov til at stille de beskidte gummistøvler. (Citaterne er fra "Struerfolk 1986").

Der kunne fortælles meget mere om "Bremdal i halvtredserne", men det er jo ikke det, denne artikel skal handle om, men Erik Jensens 28 år som kommunalpolitiker. Dog må det indskydes, at det netop var Eriks foretagelse, som begyndte i Bremdal, der gjorde udslaget.

3 perioder i sognerådet

Som det fremgår af ovennævnte, var Erik en handlingens mand. Det var han også, da han senere flyttede til Humlum, hvilket bevirkede, at han på et tidspunkt blev opfordret til at opstille til Resen-Humlum sogneråd. Det var i 1958. Erik opnåede at få 69 af liste A's i alt 217 stemmer, og listen fik 2 af 9 pladser i sognerådet. Ved valget 4 år senere lød overskriften "Stærk socialdemokratisk fremmarch i Resen-Humlum", hvor mandattallet blev fordoblet til 4 af sognerådets i alt 9 pladser. Ved dette valg fik Erik 82 stemmer, og dermed det største

*Resen-Humlum sogneråd og kæmneren i det pæne tøj
Erik Jensen er nr. 2 fra venstre i bageste række.*

Foto udlånt af Erik Jensen

personlige stemmetal af alle – inkl. sognerådsformanden.

Ved det sidste valg til sognerådet, i 1966, beholdt socialdemokraterne sine 4 mandater, nu fordelt på 3 lister, hvor listerne A 1 og A 2, hver fik 1 mandat og liste A 3 fik 2 mandater, hvoraf Erik Jensen fik det ene, med 73 personlige stemmer.

De 3 socialdemokratiske lister dækkede områderne Resen, Humlum og Bremdal. Med denne periode sluttede Erik 12 år som medlem af Resen-Humlum sogneråd.

Sammensætningen i sognerådet var byboere contra landmænd.

Fra valget i 1958 kan ses, at der har været opstillet i alt 6 lister, Socialdemokratiet, Indre Mission og Husmandslisten, mens de tre sidste er

lokallister. (Der vel reelt har været Venstre. (red.)

Når der var møde i sognerådet, trak man i det pæne tøj. Det havde Erik ikke, da han skulle til sit første møde, så han mødte, til stor forundring for øvrige sognerådsmedlemmer, op i sin DSB uniform. Der var ingen dagsorden til sognerådsmøderne, det var først efter at Erik var blevet medlem af sognerådet, der blev indført dagsorden til møderne. Der blev også bedt en bøn, som start på møderne. Han fortæller også, at sognerådet hvert år bevilligede penge til asfaltering af 1 gade.

Nyt alderdomshjem

Beslutningen om at opføre et alderdomshjem i Resen-Humlum, et af de

sidste i landet, blev taget medens Erik var medlem af sognerådet. ”Og det var mig, der bestemte det skulle ligge i Humlum”, siger Erik, med et glimt i øjet. Det forholdt sig nemlig sådan, at da det skulle afgøres hvor alderdomshjemmet skulle placeres, var der 4 stemmer for Resen og 4 stemmer for Humlum, så Erik blev den udslagsgivne. Da ingen ville støtte hans forslag om at placere det i Breddal, pegede han på Humlum, med den begrundelse, at dertil var der både tog og busforbindelse. Sognerådet bestemte at ville tage til Christiansborg, for at tale for sagen. Og for at få lidt lokal opbakning, foreslog venstrefolkene at tage folketingsmand (V) Kr. Østergaard med derover. Nej, sagde Erik, vi skal have Norman Andersen (S) med. Som et kompromis blev det så det radikale folketingsmedlem Jacob Kirkegaard, der kom med derover. Og det havde vi megen gavn af, synes Erik. Det omtalte alderdomshjem ligger stadig i Humlum, i dag som plejecenter Rosengården”.

Gustav Pedersen og Bodil Koch til Humlum

På et tidspunkt blev Erik Jensen formand for partiforeningen. I den periode lykkedes det flere gange, til andres misundelse, at få såvel folketingets markante formand, Gustav Pedersen og Bodil Koch, opstillet i Herningkredsen (bl.a. kendt som en slagfærdig kirkeminister), herover til møder. Når det lykkedes skyldtes det at Erik Jensen, som togfører, kørte

lynstogsture til København. Under de ophold han havde i København, smuttede han ind på Christiansborg og traf aftale med de pågældende.

4 perioder i byrådet

I 1970 kom kommunalreformen, som betød at mere end 1.300 købstads og sognekommuner blev til 277 kommuner (i 1974 ændret til 275 kommuner). Ved ændringen blev Resen-Humlum sognekommune inkl. Breddal, sammen med flere andre sognekommuner og Struer købstad, sammenlagt til Struer kommune.

Det betød at der så fremover ikke skulle vælges medlemmer til Resen-Humlum sogneråd, men til Struer byråd. Ved valget til byrådet i den nye Struer kommune, fik Socialdemokratiet i Resen og Humlum 455 stemmer mod den lokale fælleslistes 496.

Altså kun en svag borgerlig overvægt. Erik Jensen blev valgt med 191 personlige stemmer. Resultatet af valget blev, at S og V hver fik 9 mandater, med en konservativ som tungen på vægtskålen, hvilket afgjorde at borgmesterposten gik til Venstre.

(En tilstand der varede i 20 år. ref.)

Ved valget i 1974 fik Socialdemokraterne en kæmpe nedtur, idet de gik fra 9 til 5 mandater, hvilket betød at flere af de ”gamle” byrådsmedlemmer røg ud. Men Erik hængte på, idet han fik næstflest socialdemokratiske stemmer, efter Aage Hauskov.

(Borgmester i Struer indtil kommune-

sammenlægningen i 1970. ref.)

I 1978 holdt Erik en pause, og stillede ikke op i en enkelt periode, men i 1981 vendte han tilbage og tog yderligere to perioder, hvorefter han sluttede sin lange karriere i lokalpolitik. I byrådet gjorde hans interesser, at han nåede at have sæde i økonomiudvalget, socialudvalget og kulturudvalget. Bl.a. var han med til at få bygget vandrehjemet i Bredal.

Kildemateriale: Struerfolk. Lokalhistorie fra Struerregnen – 1986. Udgivet på Dalhus Forlag Resen – Struer. Citater er fra afsnittet Bredal i halvtredserne, skrevet af Erik Jensen. En personlig folder ”3 sognerådvalg i Resen-Humlum + 4 byrådsvalg i Struer”

Fakta om Erik Jensen

Erik Jensen er født og opvokset i Herning, og er ud af en jernbanefamilie, idet en bedstefar var baneformand, hans far togfører – ligesom Erik selv. En broder var lokomotivmester, en svoger togfører og en anden svoger håndværker.

Det politiske er også gået i arv, idet både Eriks mor og far var politisk engagerede i Herning. Det bevirkede at til jubilæumskongressen i 1961, hvor Erik Jensen deltog som formand for Lemvig-kredsen, var han til kongressen sammen med både sin mor og far, der begge kom fra Herningkredsen.

I 1960'erne blev Erik Jensen, som en påskønnelse for hans indsats i partiet,

udnævnt til æresmedlem af Socialdemokratiet.

Det bør vel også nævnes, at Erik Jensen ved flere valg har været opstillet til Ringkøbing amtsråd, første gang i 1970, efter oprettelsen af det nye Ringkøbing amt. Dog uden at blive valgt.

Erik, der er 89 år, bor i Struer i en ældrebolig beliggende i Voldgade, ved siden af Vestcenter Kilen.

Han mistede sin hustru Maja, for et par år siden, men klarer sig selv i hverdagen, selvom det kniber lidt med bentøjet. Han har, som han siger, en ”motorcrosser” (et elektrisk køretøj), så han kan komme rundt, men når han skal ned i byen og handle, bruger han lige så gerne sin rollator.

”Man skal røre sig” siger Erik, og kontrollerer skridttælleren.

Målet er minimum 4.000 skridt om dagen.

Og at Erik er en travlt optaget person, kan denne artikels signatur bevidne.

Hvis man skal træffe Erik, må man først sikre sig, at han er hjemme.

Tekst og foto Bent Kruuse

**Kom og mød ASRA
den 1.maj 2011
I Laugesens Have
Knisvbækvej 13.
Videbæk
Festlighederne starter kl. 13:00
se program www.laugesens.have.dk**

Det traditionelle kongresbillede af Ringkøbing amts deltagere fra Socialdemokratiets 90 års kongres i 1961. Billede er interessant ved, at Erik Jensen, som kredsformand i Lemvigkredsen, er delegeret og at også både hans mor og hans far er kongresdeltagere, fra Herningkredsen, som formænd for kvindeudvalget henh. partiforeningen i Herning. Foto udlånt af Erik Jensen

Erik Jensen og hans far yderst til venstre

Erik Jensens mor skråt bag Bodil Koch

**Referat fra generalforsamling i
Arbejderhistorisk Støttekreds i tidl. Ringkøbing Amt
onsdag d. 23. februar 2011 kl. 19.00
i Fødevareforbundet Midt Vestjylland (NNF)
Struervej 31, 7500 Holstebro.**

Generalforsamlingen startede med at Folketingsmedlem Jens Peter Vernersen, fortalte om sit liv dels som barn og ung og dels på Christiansborg – især om de kampe han havde gennemlevet.

Derefter var der generalforsamling.

20 var mødt frem - heraf 19 stemmeberettigede.

- 1) Velkomst ved Formand
Andreas Iversen
- 2) Valg af dirigent:
Jørgen Iversen valgt
Denne berigtigede at indkaldelsen var udsendt rettidig og dagsordenen blev godkendt.
- 3) Beretning v/ formand
Andreas Iversen:
Kun få kommentarer fra forsamlingen, men ros til foreningen.
Beretningen blev godkendt.

- 4) Regnskab og budget
v/ Jørn Jensen.

Det reviderede regnskab for 2010 blev gennemgået.

Foreningens formue:

154,062,28 kr. Årets under skud: 15,560,70 kr.

regnskabet blev godkendt.

- 5) Budgettet balancerer med 23.500 kr. for 2011. Til orientering

- 6) Fastsættelse af kontingent for 2012:
Bestyrelsens forslag om forhøjelse på 50 kr. for faglige organisationer og LO sektioner blev vedtaget
Kontingentsatser er herefter:
Enkeltmedlemmer 125 kr.
AOF og Socialdemokratiske partiforeninger 100 kr.
Andre foreninger 200 kr.
Faglige organisationer og LO sektioner 400 kr.

- 7) Indkomne forslag:
Ingen

- 8) Valg:
- a) formand: Andreas Iversen blev valgt med akklamation for 2 år
 - b) Valg af 3 bestyrelsesmedlemmer:
Genvalg til Elin Kragelund Ikast for 2 år og
Bent Søndergaard, Sunds for 2 år
Nyvalg til
Jørgen Iversen, Snejbjerg, for 2 år
 - c) valg af
2 bestyrelsessuppleanter:
Valgt:
Første suppleant:
Ingrid Preisler Andreassen, Tjørring
Anden suppleant:
Børge Nielsen,
Linde
 - d) valg af 2 revisorer: Valgt:
Erik Christensen, Herning og Villy Grøn, Vildbjerg
 - e) Valg af revisor suppleant:
Jens Erik Sørensen, Struer

det nemt kan forsvinde hvis en PC går ned, eller fordi det bare bliver slettet.
Den bedste sikkerhed for vores materiale er en ekstern harddisk eller måske allerbedst en server, hvor alt kunne lægges ud

Ligeledes var der en snak om synlighed. Forslagene var personlig kontakt på f. eks. 1. maj mødet i Laugesens Have eller udsendelse af foldere til foreninger og efter lønsklubber.

Erik Christensen foreslog, at vi skulle se på, om vi selv skulle købe et hus eller lokaler, da han så for sig, at vi kunne blive sagt op. Vi kunne evt. arbejde med salg af aktier til foreninger og derved samle kapital nok.
Desuden omtalte han noget arkivmateriale.

- 9) Eventuelt.
Flere havde ordet, og der kom forskellige forslag frem om, at arkivet skal blive mere digitaliseret f. eks. med en mailadresse, hvor folk kunne sende nutidigt materiale, da

Børge Nielsen nævnte vores kære MAXTOR og havde skrevet en sang på mel: Internationale.
Han bad arkivpersonalet om at afsynge den, hvilket skete under stor jubel !

Bent Kruse: Husk at fortælle vores efterkommere, at de ting vi selv har gemt ikke skal væk med os men afleveres til arkivet.

Formanden Andreas Iversen takkede for de mange forslag og indlæg og takkede for det gode fremmøde.

Referent
Elly Madsen

Dirigent
Jørgen Iversen

Jens Peter Vernersen fortæller
Foto: Bent Kruse

”en ret, to vrang, strikketøjet er i gang”

Arkivmedarbejderne synger

Koncentrerede tilhørere

ASRA

Forslag til et godt kulturelt tilbud.

Arrangementskalender.

Som noget nyt vil vi i ASRA Nyt orientere om arrangementer og udstillinger, som vi mener kunne have interesse for vore læsere.

Det vil fortrinsvis være begivenheder, der finder sted i vores geografiske virkeområde, altså det gamle Ringkøbing Amt.

Vi vil tage udgangspunkt i de arrangementer, der kan findes på nettet. Men vi vil også være meget interesseret i at høre om arrangementer, der finder sted i dit lokalområde. Fortrinsvis arrangementer med kulturhistorisk indhold, f.eks. omkring et lokalt egnsmuseum eller et lokalt arkiv.

Oplysninger kan sendes/mailes/telefoneres til:

Jørn Jensen

Tlf. 9712 9571 -

mail jens1@webspeed.dk.

Arrangementer og udstillinger:

Museum Midtjylland omfatter Herning Museum, Textilforum samt Blichermuseet, alle i Herning. Klosterlund Museum i Engesvang samt Vester Palsgaard Skovmuseum i Hampen.

På Herning Museum kan man bl.a. se Hammerum-pigen. Af den døde selv var kun håret bevaret i form af en kompliceret frisure med fletninger og nakkeknode, men kvindens ca. 2000 år gamle dragt er bevaret og der er her tale om det bedst bevarede tekstilfund fra en jernaldergrav i Danmark. På Textilforum kan man se for skellige arbejdende maskiner med tilknytning til tekstilindustrien, bl.a. spinne- og kartemaskiner, ligesom der er skiftende særudstillinger. Man har netop afslutte en Jean Voigt-udstilling der viste et uddrag af kunstnerens kreatio ner og værker.

www.museummidtjylland.dk

Historisk forening for Herning

kommune arrangerer d. 9. juni kl.

18.30 kirkegårds-vandring på Vestre Kirkegård i Herning. En lokalhistorisk aftentur med museumsinspektør Charlotte Lindhardt som guide.

www.historiskforening.dk

Holstebro Museum

omfatter tillige Strandingsmuseet St. George i Thorsminde samt Nørre Vosborg.

På Nørre Vosborg er der i perioden 24.6. - 2.9. en udstilling: Scener fra Nørre Vosborg – en særudstilling om

en vestjysk borg og herregård gennem 800 år.

Museet arrangerer 3 tirsdagsture i maj måned:

10. maj: På tur til Tangs kirker. -

-17. maj: En tur til havet, kysten, klitterne og fjorden. - 24. maj: Rammedige og oldtidsvejen.

Alle ture er med afgang i bus kl.

18.30 fra museets P-plads.

Ringkøbing-Skjern Museum

har mange udstillingssteder. Bl.a. Abelines Gaard på Holmsland klit og Bork Vikingehavn. Her skal nævnes Skjern Å Museet, Bredgade i Skjern, der fortæller om Nationalpark Skjern Å og Vedersø Præstegård, Vester havsvej 7 A, Uldborg.

Specielt skal nævnes at man i perioden 16. til 19. juni opfører ”Ordet” som friluftsskuespil ved Kaj Munks Præstegaard i Vedersø.

www.ringkøbing-skjernmuseum.dk

”Et besøg på et museum, fremkalder minder, og giver anledning til en god snak om fortiden.”

Struer Museum

har af permanente udstillinger bl.a. Bang & Olufsen – historie, lyd og billedmediernes kulturhistorie. Jernbanens historie – træk af Struers historie som jernbaneknudepunkt samt forfatteren Johannes Buchholtz hus, der står med meget velbevarede interiører fra 1920 og 1930erne.
www.struermuseum.dk

Arbejdermuseet, Rømersgade 22,

København har i perioden 27. januar - 31. juli udstillingen ”Østarbejdere i dansk Landbrug”. Har man ikke været på Arbejdermuseet vil alene den fredede bygning, der er en forsamlingsbygning fra 1879, være et besøg værd.
www.arbejdermuseet.dk

Indgangen til Arbejdermuseet

Husk - ”**Vi er selv historie**”, kig på ASRAs hjemmeside, her kan du se hvordan du kommer i gang.

Den gamle Redacteurs Klumme

af Bent Kruuse

Avisudklip er også historie

Sådan lyder teksten på et skilt i ASRA's Arkiv.

At det forholder sig, som der står på det nævnte skilt, kan enhver forvisse sig om, ved at aflægge ASRA's Arkiv et besøg. Her vidner kasser og hængemapper, med hundredevis af avisudklip, om diverse hændelser, generalforsamlinger, politiske møder, valg møder o.m.a. i partiforeninger og faglige afdelinger i det tidligere Ringkøbing Amt.

Kigger man nærmere efter kan der, blandt de mange udklip, findes eksempler fra for længst nedlagte lokale partiforeninger, også fra de små sogne før 1970. Det samme gælder faglige afdelinger fra Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund, DASF og Specialarbejderforbundet i Danmark, SiD.

Lidt nostalgisk er det også at læse udklip fra den hedengangne A-presses tid. Og at de socialdemokratiske aviser og de borgerlige aviser, havde forskellige opfattelser af tingene, er de to artikler i nærværende nummer af ASRA-Nyt, om de 4 arbejdsmænd fra

Gjellerup, et tydeligt bevis på. Men skal nutidens bedrifter også kunne læses engang i fremtiden, skal der fortsat samles avisudklip. Og det stiller 2 betingelser. Dels at partiforeningerne og de faglige afdelinger sørger for "at komme i avisen". Hvis avisen ikke kommer til jer, må I komme til avisen. Det kræver nemlig en aktiv indsats, hvor foreningene selv skal kontakte redaktionerne, for at "få budskabet ud". Den anden betingelse for at samle avisudklippene er, at der rundt i ASRA's dækningsområde, er ansvarlige der kan kigge lokalnyhederne igennem og "sakse" relevante artikler og billeder og aflevere materialet til ASRA.

P.t. er det især i Thyborøn, Harboør og Lemvig samt Thorsminde i den vestlige del. Endvidere i Holstebro, Vinderup, Aulum, Haderup, Sørvad og Vildbjerg. I det sydlige er det Brande området.

Bor du i et af de nævnte områder, så find saksen frem og meld dig. ASRA's adresser kan læses i kolofonen på side 2.